

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN HOME

NO. 67

AMERICAN IN SPIRIT
FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

National and International Circulation

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

CLEVELAND OHIO, MONDAY MORNING, APRIL 6, 1970

STEV. LXVIII — VOL. LXVIII

Nixon predložil višje plače in dražjo pošto

Predsednik je predložil Kongresu povišanje plač poštarijem in vsem ostalim zveznim uslužbencem, pa tudi povišanje poštne.

WASHINGTON, D.C. — Pretekli petek je v smislu sporazuma med predstavniki unij poštarijev in vlado predložil predsednik Nixon Kongresu povišanje plač poštarnemu uslužbenstvu, pa seveda tudi povišanje poštne. Povišanje plač ni omejeno samo na poštne uslužbenke, ampak ga bodo deležni vsi uslužbenci zvezne vlade z vojaštvom vred.

Predsednik hoče, da Kongres odobri tudi sredstva, s katerimi bo mogoče višje plače kriti, da ne bo nastopil primanjkljaj v zveznem proračunu, kar bi lahko znova pospešilo inflacijo ter druginjo.

Kongres ne kaže odpora proti povišanju plač, smatra pa, da je povišanje sedanje poštne za približno 6 na 10 centov preveliko in da bo v letu kongresnih slimo, da smo v letu kongresnih volitev, nam je prav lahko razumljivo, da Kongres ni vnet za znižanje poštne. Racionalno povišanje poštne 6% stalno zvezno blagovno v tekočem finančnem letu bilijon dolarjev, prihodnje pa še enkrat toliko.

Vlada računa, da bodo povišane poštne prinesle letno okoli 2,6 bilijonov dolarjev novih dohodkov, 1,7 bilijona pa upa dobiti prihodnje leto s pospešenim pobiranjem davkov na dediščino, darove in z višjo dohodnino, ki jo bodo prinesle višje plače. Predsednik je predložil tudi 12% povišanje na poštne pošiljke drugega razreda, 67% na posamezne pošiljke tretjega razreda in 5% na množične pošiljke tretjega razreda.

Borilke za ženske pravice

WASHINGTON, D.C. — Gibanje za žensko ravnopravnost budno pazi, da se nikjer ne godi ženskemu spolu krivica. Odkrilo je, da se v šestdesetih letih pri vremenskih napovedih. Tam namreč imenujejo orkane z ženskimi imeni.

To je spravilo feministke na noge. So protestirale pri pristojnih organih in zahtevale, da orkani dobijo druga imena in ne ženskih. Vremenski birokratje so ostali trdega srca. So feministkam odgovorili, da hočejo ostati pri dosednji tradiciji.

Ni jih ganilo žensko prepričevanje, da ženski rod ne pomeni nobene nesreče, nevarnosti in sploh kaj usodnega. Zato bo prihodnji orkan krščen za Almo, ženska organizacija pa bo lahko znova protestirala.

Priporočajte A.D. tem,
ki jo še nimajo!

Vremenski
prerok
pravi:

Oblačno, hladno z možnostjo dežja. Najvišja temperatura do 45.

Manhattan zopet na poli

NEWPORT NEWS, Va. — Petrolejska veleladja Manhattan, dolga 1005 čevljev in obsegajoča 115.000 ton, je pretekli petek odpula od tod proti severu, kjer bo v Baffinovem zalivu preskušala možnosti plovbe v severnih vodah. To je njeno drugo potovanje na sever. Lansko jesen je plula skozi severozahodni prehod vse do severne obale Aljaske, kjer so bogata petrolejska polja.

Od tam bi radi z ladjami vozili petrolej na vzhod. Ladja Manhattan je lani pokazala, da je to možno. Predno se bodo družbe odločile za redni prevoz petroleja po tej poti na vzhodno obalo Amerike in preko Atlantika v Evropo, je treba rešiti še vrsto vprašanj.

Tako se je Manhattan napotila drugič na sever. Morala je pri tem sprejeti 24 zahtev kanadske vlade in položiti jamščino 6,5 milijonov dolarjev, da ne bo onesažila morja v Baffinovem zalivu.

Sokoli prihajajo zopet do posla

WASHINGTON, D.C. — Sokoli bodo po presledku skoraj 200 let zopet prišli do posla. Opravljali bodo policijsko službo v zraku okoli letališč, ker se stalno nahaja dosti ptičev, kot so posebno škodljivi v galebi. Radi letajo v jatah okoli letališč in se ne menijo za nevarnosti, ki jim pretijo od letal. So pa tudi sami nevarnost za letala. Pretekli mesec so na primer morala tri vojaška letala zasilno pristati, ker so se ptiči zakadili v motorje.

Naše vojno letalstvo je zato sklenilo z angleškim pogodbo, da mu pošlje na tri naša letališča strokovnjake s sokoli, da ukrotijo ptičjo nadlego. Na prvo letališče je že prišel strokovnjak z 10 sokoli. Spomladi bosta pa še dve drugi naši vojni letališči v Angliji dobili podobno "sokolsko" policijo.

Uprave naših vojaških letališč so prejele preskušale vse mogoče metode preganjanja ptičev na letališčih, pa se nobena ni obnesla.

P. Hugo Rožnik umrl

LJUBLJANA, Slov. — Na letošnji veliki petek je umrl v kartuzijanskem samostanu v Pleterjah na Dolenjskem pater Hugo Rožnik s krstnim imenom France. Rajniki je bil doma iz Horjula pri Ljubljani, kjer zapušča tri brate in tri sestre in veliko drugega sorodstva, v Clevelandu pa bratranca Franceta Lončarja s 7611 Myron Ave. Ob smrti je bil star 78 let. Starejši clevelandski rojaki se ga bodo gotovo še dobro spominjali, saj je bil izredno idealen in požrtvovalen delavec pri vidovskem cerkvenem pevskem zboru Lira in pri Kranjski slovenski katoliški jednoti; nekaj časa je bil tudi pomožni urednik pri Amerikanskem Slovincu v Chicagu. Rajniki je prišel v Ameriko leta 1920. Po poklicu je bil fotograf. Med drugim je slikal 2. konvencijo KSKJ v Clevelandu l. 1923. Njegove slike so bile zelo dobre. V času, ko je bil dr. Leonid Pitamic jugoslovanski veleposlanik v Washingtonu, je bil poslaniki sofer. P. Hugo je v Ameriki opravil srednjo šolo in pravo. Ko se je l. 1928 vrnil v domovino, je stopil v kartuzijanski red. Dne 25. svečana t.l. je praznoval svoj srebrnomašniški jubilej. Napisal je tudi dve knjigi svojih poezij in I. del svojih spominov. Umrl je na dan smrti našega Gospoda Jezusa Kristusa, pokopan pa je bil na zadnjo veliko nedeljo popoldne na samostanskem pokopališču v Pleterjah ob izredno veliki udeležbi moških pogrebcev. Naj počiva v miru!

V Mehiki je nastopila proti študentom vojska

MEXICO CITY, Meh. — Pretekli teden je prišlo do spopadov med študenti na univerzi v Culiacanu in policijo. Nato je nastopila naslednji dan vojska in obkolila univerzitetno sosesko, kjer se je zabarikadiralo kakih 1800 študentov.

Okoli 200 vojakov v polni bojni opremi s strojnicami je obkolilo univerzo in hočejo študente prisiliti k predaji brez uporabe sile s tem, da so jim odrezali vso oskrbo. Prej ali slej jih bo prisilila lakota, da bodo prišli iz zabarikadiranih poslopij.

Senator Fulbright hoče biti poleg kritika tudi prerok

WASHINGTON, D.C. — Odkar je skoraj popolnoma umolknil znani časninar W. Lipmann, je postal senator Fulbright glavni kritik sedanje uradne zunanje politike ZDA v Aziji. Ni vsega dosegel s svojo kritiko, toda senatski odbor za zunanjo politiko ga navadno ponašuje, da senatu samem pa zaenkrat nima nasprotnika, ki bi mu bil kos, dočim naša politična javnost registrira vse njegove izjave o zunanji politiki. To je kar lep uspeh, ki mu lahko dodamo še to, da tudi v državnem tajnistvu reagirajo na vsako njegovo izjavo. Tak ugled je užival na tem polju pred njim svoje dni le republikanski senator Vandenberg.

Fulbright se je sedaj spustil tudi med preroke. Čeprav je bil Kongres pretekli teden na počitnicah, se je Fulbrightov senatski odbor vendarle pečal z zunanjo politiko. Fulbright sam je dal precej obširno izjavo o naši politiki v vzhodni Aziji. Značilno je v

njej, da ni obravnavala sedanje stanja naše politike v Indokitajski, ampak da se je nanašala na Fulbrightove poglede v bodočnost. Bodočnost te politike se zdi senatorju v mnogih smereh zelo temna. Ni varčeval z izrazi, da jo naslika tako, kot misli, da bo, ako je Nixonov režim pravdočasno ne preusmeri. Za "pravočasno" je ostalo, tako sodi senator, le malo časa, morda niti ne do poletja 1971.

Fulbright prihaja namreč do zaključka, da bo sedanja Nixonova politika v Indokitajski znižala število naših čet v Vietnamu na 225.000 mož. To je po njegovem premalo, da bi mogli tam držati naše pozicije. Tako našim oboroženim silam grozi tam in takrat poraz. Iz Fulbrightovih besedi se da sklepati, da senator misli, da se naš vojaški položaj prihodnje leto ne bo dal več popraviti; zaključil se bo s porazom.

Zato pravi senator: "Mi utegemo še imeti čas za politič-

Pentagon razprodaja zastarelo orožje

WASHINGTON, D.C. — V Pentagonu so se ustrašili kritike kongresnikov in senatorjev in objavili prve pregledne o prodajah zastarelega orožja. V l. 1949 do 1969 so razprodali takega orožja za \$37 bilijonov, torej povprečno na leto za \$1,8 bilijona. Lani in letos je vrednost prodaj narasla. Težko je pa naračunati končno število. Prodano orožje je namreč navedeno v več postavkah.

Posebej je navedeno orožje, ki je bilo lani in letos prodano, pa samo deloma dobavljeno državam, kot sta Anglija, Nemčija. Posebej je navedeno orožje, ki je bilo prepuščeno po znižanih cenah. V posebni postavki je orožje, ki gre v vzhodno Azijo. Tega je pa največ. Samo lanske letošnje dobave so cenjene na \$2,5 bilijona. Tu so seveda vštete vse dobave, ki gredo v vietnamsko vojskovanje.

Za prihodnje leto so predvidene prodaje v skupnem znesku za skoraj \$2 bilijona. Od tega ga bo dobila Evropa za skoraj bilijon dolarjev, Azija za \$600 milijonov, nekaj malega pa tudi Latinska Amerika in Afrika.

Premalo govedine?

WASHINGTON, D.C. — Da ne pride preveč govedine iz tujih držav na naš trg, je bil leta 1964 sklenjen zakon, ki regulira uvoz mesa. Zakon omogoča kontrolo uvoza: tuja govedina sme priti na naš trg samo takrat, kadar je domače premalo. Naše živinorejske farme so seveda zainteresirane, da pride čim manj tujega mesa v deželo. Le tako se dajo držati na trgu visoke cene.

Sedaj je mesa začelo primanjkovati, treba bi bilo povečati uvoz, da ne bodo cene na domačem trgu preveč hitro rastle. Nixonova administracija bi rada branila interese farmerjev, Kongres bo pa o tem predmetu debatiral ta teden. Zastopniki konzumentov zahtevajo, naj kontrolo uvoza prevzame federacija v roke in pri tem gleda tudi na koristi potrošnika in ne samo farmerjev. Farmerji so seveda za sedanji način "kontrole", ki pri njem nima javna uprava dosti besede.

TA TEDEN SO V OSPREDJU RAZGOVORI NIXON-BRANDT

Nemški kancler Willy Brandt je prišel v ZDA na obisk in uradne razgovore. Vprašanje bodočnosti NATO, ameriških čet v Nemčiji, odnosi med ZDA in Skupnim trgovem ter nemška vzhodna politika bodo predstavljali jedro razprav.

WASHINGTON, D.C. — Pretekli teden je prišel najprej v ZDA zahodnonemški obrambni minister Schmidt, da se pogovori z obrambnim tajnikom M. R. Lairdom in odgovornimi vojaškimi vodniki ZDA in NATO obrambi v Srednji Evropi in poroča o tem kanclerju W. Brandtu, ki je priletel v ZDA v soboto in začne sedaj uradne razgovore s predsednikom Nixonom in z njegovimi sodelavci.

Pred svojim odletom iz Bonna je dejal W. Brandt časnikarjem, da bo večji del uradnih razgovorov posvečen odnosom med ZDA in Skupnim trgovom. Ta izjava je nekoliko iznenadila časnikarje, ker je bila splošna sodba, da se bo jedro razgovorov ticalo ameriških čet v Zahodni Nemčiji v okviru NATO. Brandt je stvar obrazložil, češ da sta obe vprašanji dejansko povezani med seboj.

Če bodo ZDA lahko izboljšale svojo plačilno bilanco v odnosih do Skupnega trga, bodo lažje nosile breme svojega deleža v skupni obrambi NATO. Pripomnil je dalje, da vprašanje ohranitve ameriških čet v Srednji Evropi ni samo ameriško-nemško, ampak splošno ameriško-evropsko.

Skupina ameriških senatorjev pod vodstvom M. Mansfielda, vodnika demokratske večine Senata, se že več let prizadeva za zmanjšanje števila ameriških čet v Srednji Evropi. Trenutno je tam 310.000 ameriških vojakov in seveda še več deset tisoč članov njihovih družin. Mansfield in tovariši trdijo, da bi zanj ZDA umaknile vsaj eno tretjino tega vojaštva, če ne celo kar eno polovico domov. Predsednik Nixon je dejal, da bo do drugega poletja ostalo vse pri starem, Zahodni Nemci bi seveda hoteli, da bi ostalo "vse pri starem" tudi še dalje. Kako v tem pogledu zadovoljiti obe strani, o tem se

Seveda je bila splošna sodba, da se bo jedro razgovorov ticalo ameriških čet v Zahodni Nemčiji v okviru NATO. Brandt je stvar obrazložil, češ da sta obe vprašanji dejansko povezani med seboj.

Francija se zavzema za vrnitev MNK v Kambodžo

PARIZ, Fr. — Ko je bil pretekli teden tu kanadski zunanji minister M. Sharp, je francoski zunanji minister M. Schumann govoril z njim o položaju v Indokini in ga skušal pridobiti za vrnitev Mednarodne nadzorne komisije v Kambodžo, kot je to zaprosila kambodžanska vlada. Mednarodno nadzorno komisijo sestavljajo zastopniki Indije, Kanade in Poljske. Njena naloga je nadzirati izvrševanje ženevske pogodbe o Indokini iz leta 1954 in ženevske pogodbe o Laosu iz leta 1962. Komisija je lani odšla iz Kambodže, ker je predsednik Kambodže princ Sihanuk sam to zahteval.

Najnovejše vesti

GUATEMALA, Gv. — Sinoči so našli truplo nemškega poslanika Karla von Spreti. Poslanika so pretekli teden ugrabili sredi mesta levičarski teroristi in zahtevali za njegovo osvoboditev izpustitev 23 svojih zaprtih tovarišev in \$700.000 odkupnine. Gvatemalska vlada je zahteve kljub pritisku nemške vlade v Bonnu odklonila in ugrabitelji so po ponovni grožnji poslanika ustrelili. Zahodna Nemčija bo nemara v zvezi s tem umorom prekinila z Gvatemalo diplomatske stike.

SAIGON, J. Viet. — V 5 dneh nove rdeče ofenzive je prišlo do ostrih in krvavih bojov tako tik južno od Demilitarizirane cone v severnem delu republike kot tudi na osrednjem višavju in ob kambodžanski meji. Sodiijo, da je v teh bojih padlo okoli 150 Amerikancev, preko 350 Južnih Vietnamcev in preko tisoč rdečih.

WASHINGTON, D.C. — Ko Kongres tehta, kaj bi storil s sporom med železnicami in železničarji, grozi ta teden zopet deželi splošni železniški štrajk. Ena od unij v železničarskih delavnicah odklanja sporazum in v skladu z dogovorom jo vse ostale unije podpirajo.

PHNOM PENH, Kamb. — Srednjeholci in visokošolci so večerji priredili manifestacije v podporo vladi in demonstacije proti komunistom, severnovietnamskim in južnoviet-

Iz Clevelanda in okolice

Seja — Podružnica št. 32 SZZ ima svojo sejo jutri, v torek, ob sedmih zvečer v farni dvorani sv. Kristine.

Podružnica št. 14 SZZ ima jutri, v torek, ob sedmih zvečer sejo v SDD na Recher Avenue.

Na obisku — Ga. Anica Rogelj Franks je prišla iz Ljubljane na obisk v ZDA k Mrs. Emily Filipic v Clevelandu. Tel. 481-9440.

V bolnišnici — Mrs. Mary A. Svetek, slovenska pogrebica, je v Euclid General bolnišnici, kjer bo operirana.

Lep uspeh Mladih harmonikarjev —

Mladi harmonikarji so včeraj s svojim koncertom navdušili veliko farno dvorano pri Sv. Vidu, ki je bila polna kot menda še nikoli. Naši mladinci ter njenemu vodniku in učitelju g. Rudiju Knezu k temu res krasnemu uspehu iskrene čestitke!

Patrijarh Atanagoras ta teden iz bolnišnice

DUNAJ, Avstr. — Carigrjski patrijarh Atanagoras je bil prepeljan, ko je zbolel, v tukajšnjo kliniko. Njegovo zdravje se je popravilo in natančen zdravniški pregled je pokazal, da je patrijarhovo zdravje kljub temu, da je ta star že 84 let, toliko trdno, da se bo lahko ta teden vrnil domov. Carigrjski patrijarh je najzanevse pogobe o Indokini iz ugledejši vodnik pravoslavne cerkve. Patrijarh Atanagoras je podpornik naporov za združitve krščanske cerkve, za katere je dal pobudo drugi vatikanski cerkveni zbor.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Avenue — 431-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:

Združene države:

\$16.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece

Kanado in dežele izven Združenih držav:

\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Petkova izdaja \$5.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$16.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Friday edition \$5.00 for one year

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83

No. 67 Monday, April 6, 1970

Nixon in šolska integracija

Sedanja doba šolske integracije se je začela l. 1954 z znano razsodbo najvišjega federalnega sodišča, ki je načelno obsodilo vsako šolsko segregacijo, ki naj nastane na katerikoli način, ali po prirodnosti ali po vplivu uradne politike. Eisenhowerjev režim si ni belil glave s tem vprašanjem, je postopal počasi in pustil času, da čisti pojme. Demokratiški predsedniki so bili pa aktivnejši. Zato je bilo vprašanje prosvetne integracije stalno na dnevnem redu. Uspeha in bilo posebnega.

Od l. 1954 do l. 1964 je komaj en odstotek črnih otrok obiskoval integrirane šole. Tako je tudi moralo biti. Federacija se ni prenapenjala s kontrolo, kako lokalne šolske oblasti razlagajo zakone in sodne odloke, lokalne oblasti so jih po večini razlagale tako, da so se integracijski politiki ognile. Šele zakoni iz l. 1964 so dali federaciji moč, da je lahko lokalnim šolskim upravam gledala na prste in jih silila, naj postopajo v duhu predpisov in ne v duhu svojih želj. Posledice so se hitro čutile. Med l. 1964 in 1968 je že 20% črnih otrok obiskovalo integrirane šole.

Napredek je bil največji na jugu, najmanjši pa drugod po deželi. Tudi to ni pomenilo nobene uganke: na jugu so integracijo ovirale lokalne šolske uprave in pri tem uživale podporo lokalne javnosti, mestne, okrajne ter državne uprave in seveda tudi vseh konservativnih politikov obeh strank. Tam je bila integracija uradno ovirana, zato je federacija lahko nastopala proti protizakoniti politiki lokalnih šolskih uprav.

Čisto drugačno je bilo in je še danes stanje v drugih naših državah, ki ne ležijo na jugu. Tam obstoja segregacija v šolah dejansko in je ni ustvarila nobena politika, ne državna, ne mestna, ne okrajna, je pa seveda tudi ni preganjala. Črna manjšina se je povsod naseljevala strnjeno v svojih getih, tam so nastajale tudi nove šole, kamor so hodili izključno črni otroci. Na starše črnih otrok ni bil izvajen noben uraden pritisk. Zato se tam starši črnih otrok niso pritoževali nad dejansko segregacijo, ampak nad tem, da javna uprava ni skrbela za boljše "črne šole". Tako je kvaliteta črnih šol bila prav do zadnjega zmeraj slabša od šol, kamor so hodili beli otroci. To je imelo še drugo posledico. Ako so črni otroci prišli v črne šole, so le redko mogli z uspehom preiti na bele šole. Morali so biti že posebno nadarjeni. Tako je postala na severu dežele in drugod segregacija po tradiciji zasidrana.

Zanimivo je, da je šele senator Ribicoff opozoril na to anomalijo: da temelji segregacija na jugu na uradni politiki, drugod pa na tradiciji in da je to napačno. Segregacijo je treba preganjati, naj nastaja iz kateregakoli vira. To je dalo južnim konservativcem povod, da so zahtevali več segregacije tudi po vsej deželi, kar je zopet priložilo Nixonu, da je končno povedal, kaj misli o tem kočljivem problemu. Pretekli mesec je dal izjavo, dolgo 19 strani, ki v njej razlaga svojo filozofijo o vprašanju segregacije v prosveti. V njej je poudaril tri glavna načela:

Nixon sodi, da segregacija ni zaželjena, da pa je protizakonita, ako jo ustvarja uradna politika. To bi pomenilo, da je segregacija na jugu protizakonita, ker se tam praviloma vrši na uradni pritisk, ni pa protizakonita, recimo, na severu, kjer nastaja po tradiciji: starši si želijo pošiljati otroke v najbližjo in najboljšo šolo, ki jim je pri rokah. Ako take šole še ni, naj jo postavi javna uprava.

Kjer bodo lokalne šolske uprave sklenile, da je treba izvajati integracijo, jih bo federacija podpirala "z nasvetom in denarjem". Silila na tako politiko jih bo pa le takrat, kadar bodo šolske uprave dobile od sodnih oblasti nalog, da izvajajo integracijo.

Federacija ne pozna in ne prizna nobene razlike, uradne ali dejanske, za segregacijsko politiko v stavbenem gibanju. Ne pozna torej razlike med šolsko segregacijo kot posledico uradnega pritiska in segregacijo, ki nastaja radi stanovanjskih razmer. Za njo ne obstoja torej nobena razlika med dejansko in uradno podpirano segregacijo, ohranimo med segregacijo drugod po deželi.

Nixon je še izjavil, da je proti obveznemu prevažanju otrok v avtobusih iz šolskih okolišev v šolske okoliše zaradi doseganja dejanske integracije šol.

Seveda je v Nixonovi izjavi še polno drugih stališč, ki so že rodila živahna prekanja. Na splošno se je dalo opaziti, da z njo ni nihče popolnoma zadovoljen. Konservativnim duhomom ne popušča dosti, naprednim duhomom daje premalo. Kako se bo to čutilo pri jesenskih volitvah, se bo šele pokazalo. Pri primarnih volitvah vprašanje segregacije in integracije ne bo igralo velike vloge.

Najnevarnejša se nam zdi Nixonova izjava, da bo on pri presoji posameznih spornih slučajev — in teh bo veli-

ko število, kajti vsakdo bo razlagal predpise po svoji želji — najpreje ugotovil, ali dotična oblast postopa v "dobri veri". Če postopa tako, bo tudi Nixonova sodba milejša. To bo pa federalno administracijo spravljalo iz zadrege v zadrego. Tega se ravno konservativni politiki veselijo. Upajo, da bodo s tem podkopali temelje, ki na njih sloni Nixonova politika šolske integracije. Ker pa odpor proti integraciji ni raztresen, ampak zgoščen na določene dele naše dežele, mu bo Nixonova izjava dala dosti prilike, da se sunkoma uveljavlja. To bo rodilo tekmo med vidiki, ki jih ima o integraciji sodna oblast, in vidiki, ki jih ima republikanska administracija. Ta tekma ne bo rodila ničesar dobrega. Tako vsaj mislijo tisti, ki skušajo brez strasti presojati sedanje Nixonovo stališče v tem kočljivem vprašanju.

Mnenja in vesti

iz železnega okrožja

Piše Andrejček

Duluth, Minn. — Prav, ko sem se pripravil pisati te-le vrstice za našo Ameriško Domovino, sem pogledal v pratiko, da bi se vedel ravnati za veliki teden itd. Po zagledam in vidim v pratiki tiskan rek:

"Kar v sušcu ozeleni,
to se rado posuši..."

Malo sem potegnil sapo vase in sam pri sebi rekel: To pa ne velja za našo Minnesoto (ali kakor jo je včasih imenoval pokojni dobrovoljni župnik Jakob Černe — "Minosiroto").

Yes, naša Minnesota je pozimi ostra. Kamor že ji obrneš ali pokazeš svoja lica, nos ali ušesa, že jih ščiplje, reže in striže, če dobro ne potegneš kape doli čez ušesa in vrat. Verjemite, da je res prav tako pozimi tudi pri nas. Letos je pa še posebno bilo tako. Zato pa pri nas v sušcu vsaj zunaj ničesar še ne ozeleni in še celo medvedski se malokaterikrat v sušcu prebude. V severnih delih naše Minnesote malokdaj začne kaj zeleneti pred sv. Urbanom, včasih še tja do sv. Vida ne. To je zunaj. Seveda po gretih vrtnarskih hišah tam zeleni, zunaj pa ne.

A kaj naj govorim o vremenu in o letnih dobah, v katerih se vreme oblači v vsaki dobi drugače. Enkrat zahteva od nas zemljanov, če hočemo dihati na teh naših tleh, da si natikamo dolge, tople hlače, suknje, gorke srajce, kučme itd. Drugič, ko se pa svet obrne malo v drugo smer, pa hodimo v kratkih hlačah in kijkljah, razoglavci, bosi in v jezera skačemo, da se ohladimo vsled vročine. Tako gre in tako bo šlo, kakor zgleda, še naprej. Morda je kar prav, da tako gre. Če bi bilo vedno enako, bi postali leni in bi se ne vedeli kam dati. Tako pa, če že drugega vremena ne prinesejo dobrega, prinesejo spremembe v vremenu, v katerem se moramo opetati in brcati proti sitnostim, da ne zaspimo in ne postanemo preveč leni.

* KAJ JE SE KAJ DRUGEGA NOVEGA pri nas in okrog nas drugod po svetu? Kakor se širom naših ZDA pritožujejo proti policijam vode in zraka, tako se tudi v naših krajih. Vode v velikih in malih jezerih, rekah in potokih so vsako leto bolj okužene od različnih umazanij in kemikalij, ki jih razne industrije pri izpiranju rudnin, poleg tega izlivi, ki se razlivajo po kanalizaciji vse na okrog iz razkuževalnic po sanitarnih postajah, kjer razkužujejo. V soparnih dnevih, ko težki oblaki in megla ne pustijo, da bi se duh takih umazanij razpršil, po vsej okolici smrdi in duši. To slabo vpliva na ljudi, na živali in celo na rastlinstvo se to pozna. Proti tej novi nadlegi, ki jo je nam prinesel napredek tehnike na vseh poljih, delamo tudi pri nas načrte, kako bi jo ustavili in odpravili. Vsako bolezen pravijo, se da ustaviti in ozdraviti tiste, katere muči, če se s pravimi zdravili pravočasno začne zdraviti. V ta namen zadnje čase sam naš predsednik Nixon opozarja, da je treba proti tej nadlegi nastopiti z vsemi silami,

in zdravili. Med drugim je v enem zadnjih svojih govorov omenil nekaj vzrokov, zakaj je več in več polucije zraka in voda. Blizu 90 milijonov avtov in vseh vrst tovornjakov in drugih motornih vozil vozi vsako uro po naših cestah, po mestih, vaseh itd. in puha in puha dušilne izpuhe in vseh vrst "mažne" izpadke. To se pari, kroži po zraku, ki ga vdihavamo, pada na rastlinstvo in drugo. Kratkoročno vse to pada uničljivo na naše zdravje in iz tega nastajajo premnoge nove sitnosti, ki jih včasih pred nami niso poznali.

Nixon, kateremu so to pojasnili in razložili najboljši strokovnjaki za proučevanje takih zadev in problemov, poudarja, da je to ena glavnih zadev, kateri moramo vsi posvetiti svoje moči in pomagati, da se zaustavi. Nekaj načrtov so že objavili, nekaj jih še bodo, kako se bo nastopilo proti temu zlu med nami. Na korporacije, ki izdelujejo motorna vozila vseh vrst, je že objavljen apel, da naj se stori vse, kar mogoče, da se ali iznajde motorje, ki bi ne oddajali toliko in takega plinskega smrada, kor ga izpušajo sedanji. Tako se je začelo o tem govoriti in razpravljati. Da bi le ostalo samo ne pri besedah, ampak da bi tudi kaj pomagalo. Upajamo, da bodo začele državne in zvezne oblasti bolj pazno gledati na to, da se bo izvajalo tako, kakor zahtevajo zdravstvene potrebe glede tega.

* JAVNOST SE JE ZAČELA PREBUJATI, vsaj tako zgleda zadnje čase. V čem in radi česa? V marsičem. Največ pa jim odpira oči vedno naraščajoča inflacija. Tu in tam so se začeli oglašati ljudje proti razmeram, ki jih žulijo. Nič čudnega. Kogar čevljev žuli, ne bo dolgo molčal. In inflacija je tak čevlj, to danes več ali manj vsak čuti. Naj nekaj navedem.

V našem dulutskem dnevniku je pred nedolgi objavil neki "Naymark" po imenu v rubriki "Voice of the People" dopis, ki se glasi med drugim: "Delnice in bondi, ki so navadno 'lifesavers' vdov in sirot, padajo v vrednosti vsak dan. Če bo šlo to tako naprej, jim ne bo ostalo dosti od njihovih prihrankov. Inflacija oropa ljudi, to, kar so si prihranili, da bi imeli za obstanek na stara leta, jih to nekako vrže iz možnosti obstanka."

Zatem omeni, kako inflacija ustvarja neprijetnosti na tujezemskih trgih. "Zvišuje stroške in izdatke tudi vladi, vse višje, kakor pa jih morejo davkoplačevalci podpirati. Posebno zvežne proračune, z visokimi, težkimi proračuni, kakor je nepopolna vojna, ki stane dosti krvi in 30 milijonov dolarjev letno." Zatem se dopisnik pritožuje: "Vlada, namesto da bi uvedla kontrolo nad cenami in plačili, kar je praktična metoda, da se ustavi inflacija, kar potrjuje preteklost, pa uporablja visoke obresti in 'tight money', kar vse 'breca' nazaj, ali kakor pravijo Amerikanci 'backfires'." Potem še omenja: "Visoke cene financirani zvišujejo cene

produkciji, in ustvarjajo inflacijo. Visoke cene, omejeni krediti znižujejo produkcijo, ustvarjajo nezaupnost, pomanjkanje, lakoto in dajejo povode uporom."

Zanimivo še doda: "Če bomo mi igrali vlogo svetovnega policista in pa Miklavža, da bomo dajali prednost vsemu, domače probleme pa prepuščali vetrovom, bomo imeli več problemov, kakor pa smo jih zmožni srečati in reševati."

Kaj naj se reče k temu? Če temeljito gledam, mislim o vsem tem, moram le pritrditi, da ima v mnogem zelo prav, četudi ne do vsake vejice in pike. Jadrarno res nekam, ki je nekaka zelo nejasna in neodkrita bodočnost. Taka, da jo ne ve in ne zna pojasniti nobena pratika!

Takega mnenja je pri vsem tem, ko vas vse lepo pozdravlja, vaš Andrejček

IZ NAŠIH VRST

San Bernardino, Calif. — Spoštovani člani uprave in uredništva Ameriške Domovine! Obnavljam naročino za Vaš list za tekoče leto in prilagam tri dolarje v tiskovni sklad.

Smu v osmini velikonočnega praznika in mislim, da ni prepozno, če Vam sedaj voščim obilico božjih milosti in blagoslovov na Vas in na Vaše družine, listu pa še dolgo življenje in ves uspeh.

Ameriške Domovine sem vedno vesel; je duhovna vez vseh udov naše slovenske družine v zdomstvu, ki nas združuje tudi tiste, ki drugače bolj malo pišemo drug drugemu.

Lepo Vas pozdravlja vdani Vam

Rev. Ignacij Štrancar

San Francisco, Calif. — Cenjeno uredništvo! Prilagam ček za kritje naročnine in ostanek za tiskovni sklad.

Z Ameriško Domovino sem zadovoljen in jo rad čitam. Uredništvu lista kot vsem čitateljem iskrene pozdrave! S spoštovanjem

John J. Turk

Kambodža je ponovno zaprosila za vrnitev Mednarodne komisije

PHNOM PENH, Kamb. — Vlada Kambodže se je ponovno obrnila na Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo, ki sta bili načelnici ženevske konference za končanje vojne v Indokini, naj bi posredovali, da se vrne v Kambodžo Mednarodna komisija za nadziranje izvrševanja ženevskega dogovora iz leta 1954. To komisijo je odlovil lani iz Kambodže princ Sihanuk s trditvijo, da je njeno vzdrževanje za Kambodžo predrago.

Sedanja vlada hoče imeti komisijo na svojih tleh, da bi z njeno pomočjo spravila mirnim potom s svojih tla rdeče Južne Vietnamce (Viet Kong) in Severne Vietnamce, ki so si izbrali obmejno ozemlje Kambodže za svoja oporišča, oskrbovališča in počivališča za vojskovanje v Južnem Vietnamu.

Velika Britanija je na prošnjo vlade v Phnom Penhu odgovorila ugodno in pozvala tudi Sovjetsko zvezo, naj prošnji ustreže. Ko Moskva na prvo prošnjo ni dala nobenega odgovora, se je kambodžanska vlada ponovno obrnila na njo.

Potres v Turčiji uničil domove 90.000 ljudem

ISTANBUL, Tur. — Potresni sunki, ki so uničili večino mesteca Gediz preteklo soboto zvečer, so se naslednje dneve ponavljali v razni moči in škodo ter število žrtev povečali.

Število mrtvih je blizu 1.300, okoli 90.000 ljudi od skupno 150.000 prebivalcev celotnega ozemlja potresa pa je izgubilo svoje domove.

VESTI

Človek naj nadzira človeka

V socialistični republiki Sloveniji, kakor po vsej ostali komunistični Jugoslaviji se v partijskih vrstah vedno bolj širi strah pred razvojem, ki se nekaterim represivnim partijskim ustanovam in organizacijam že zazdeva nezadržan. Gre namreč za problem ustavljanja razkroja v partijskih vrstah, ki zavzema vedno širši obseg.

Ker doslej ustanovljeni policijski in drugi varnostni partijski organi ne zadoščajo za kontrolo položaja v državi, so v Centralnem komiteju jugoslovanske KP s Titom na čelu iznašli novo obliko kontroliranja vseh in vsakega državljana posebej. Dali so ji ime "družbena samozaščita" in skušajo dialektično upravičiti njeno uvedbo.

Nalogo za to sta dobila slovenska partija Tone Remškar, ki je predsednik odbora zbora narodov za notranjo politiko, in Franc Setinec, ki je član istimenskega odbora družbeno-političnega zbora zvezne skupščine. V običajni slovensčini bi njuni funkciji označili enostavno: oba sta komunistična politična policista.

Oba sta v zadnjem času dala tudi več "pojasnil" o "strukturni, nujnosti in umetnosti samozaščite", nazadnje pred kratkim v pripravljenih odgovorih ljubljanskemu Delu. "Pogovor" s tema slovenskima zveznima poslancema je bil skrbno pripravljen z namenom obvestiti slovensko javnost o novi policijski politični kontroli za ustrahovanje "notranjih in zunanjih sovražnikov samoupravne socialistične družbe".

Tine Remškar je definiral to "družbeno samozaščito" takole: "Pojem družbene samozaščite vključuje vsa bistvena vprašanja naše socialistične družbe, kot so vprašanja naše neodvisnosti pred zunanjimi in notranjimi sovražniki, zaščita življenja in premoženja, svobode in pravic državljanov itd., v mehanizmu našega samoupravnega sistema... Postane naj sistem, kjer bo za našo varnost in zaščito pred vsemi sovražniki in negativnimi pojavi, ki lahko ogrozijo ali slabijo naš družbeni sistem, postala pravica in dolžnost našega samoupravnega mehanizma in vsakega državljana..." Torej: uzakonjeno medsebojno vohunjenje in policijsko zasledovanje ter preganjanje, najširši terenski vohunski sistem, v katerega naj bi bil ujet sleherni državljan komunistične Jugoslavije, "da bo vsakodnevna in trajna naloga vseh organov in vseh občanov," je pribil Remškar.

Setinec je nato dodal, da "imam v mislih samoobrambo pred zunanjim in notranjim sovražnikom..." kajti, je pristavil Remškar, "postati mora del koncepta našega vseljudskega odpora."

Dosedanji policijski ustroj v državi partiji ne zadostuje za kontrolo jugoslovanskih državljanov. Remškar je tako odkrit, da izjavi: "Korak nazaj oziroma zaostajanje bi bilo, če bi ostali pri sedanjih odnosih od tega vprašanja..." in opravičujejo še novo policijsko vsevohunsko organizacijo, imenovano "družbena zaščita" s položajem v svetu, za katerega pravi, da "ni tak, da bi lahko ostali brezbrizni do vseh aktivnosti, ki jih uporabljajo do nas tiste sile, katerim taka Jugoslavija, njena vloga in aktivnost niso po godu."

Policijsko kontrolo v obliki "družbene samozaščite" namevarajo raztegniti tudi v tujino, najprej nad slovenske, hrvatske in druge jugoslovanske delavce v tujini, za katere prizna-

vajo, da jih je že najmanj 500.000, potem pa še nad posamezne politične emigracije.

Vsaakega delavca v tujini smatra Titova partijska policija za "prikrito žarišče nevarnosti za delovanje sovražnika" ter zato Setince izjavlja, da "smo doslej premalo storili za naše ljudi v tujini. Pri tem misli na prizadevanja, da bi jih usposobili za samozaščito, predvsem tudi za preventivo... tako bi kazali svojemu okolju resnično podobo naše družbe, drugačno od tiste, ki jo v popačeni, zlonamerni obliki kaže politična emigracija," je grozil Setinec.

Pred nekaj leti je Tito odstranil vseмогоčnega policista Rankovića, ker ni kontroliral samovseh jugoslovanskih državljanov, partijcev in nepartijcev, temveč tudi njega samega. Sedaj isti Tito spet uvaja takšno splošno policijsko kontrolo, pravo kontrolo človeka nad človekom. Strah pred bodočnostjo ga je znova pognal v uvajanje stalinistične policijske kontrole, tudi če bo "družbena samozaščita" postala država v državi. Za vsako ceno hočejo slovenski, hrvatski in drugi jugoslovanski komunisti obdržati oblast.

Novi prevodi Prešerna

V prvi letošnji številki "Snovanj" Črtomir Zorec seznanja bralce z nekaterimi novimi prevodi Prešernovih pesmi v arabščino, albanščino ter v nekatere jezike afriških črncev.

Umetno drsališče bodo pokrili

Umetno drsališče pod Možalcjo, ki je bilo eno prvih te vrste v Sloveniji, bodo pokrili. V ta namen so začeli z veliko nabirko, že so zbrali 450.000 dinarjev.

Koper se uveljavlja

Kopersko pristanišče je za hamburškimi največje pretovorno središče v Evropi za južno sadje. Januarja letos so v Kopru pretovorili 40.000 ton pomaranč, imon in drugega južnega sadja za Srednjo Evropo.

Visoke šole so končali

Na slovenskih visokih šolah v Ljubljani in Mariboru je lani diplomiralo 2568 študentov, doktorski naslov pa je prejelo 40 diplomirancev.

Denarja ni

Mariborska tekstilna tovarna je lani pričela z raznimi ukrepi za sanacijo podjetja. Kljub temu, da so lani prodali za 50 milijonov blaga, so imeli velike težave zaradi pomanjkanja obratnih sredstev.

Uresničevanje sanacijskega načrta so spremljali tudi predstavniki banke, ki niso bili povsem zadovoljni z doseženimi rezultati.

Delavski svet je sklenil zaradi pomanjkanja obratnih sredstev zmanjšati produkcijo; posledica zmanjšanja je bil odpust 260 delavcev, kar predstavlja 5% vseh zaposlenih. Podjetje je delavce odpustilo s 1. marcem. Delavski svet je sklenil, da bodo v bodoče za napake in malomarnosti ali neznanja odgovorni takoj odstranjeni s položajev.

Članica Intelsata

Jugoslavija je prva komunistična država, ki je postala članica Intelsata. Dne 25. februarja je bila sprejeta kot 74. članica tega mednarodnega konzorcija za telekomunikacije preko satelitov.

— Gornje jezero je na najglobljem mestu globoko 1,290 čevljev.

Miklova Zala

SPISAL DR. JAKOB SKET

"Kdo si, ki tako pozno tukaj pohajaš in ne odgovoriš na moj pozdrav?"

V tem trenutku zdrse dekleci halja raz lice, mesec zasveti — in Mirko, ves prestrašen, spozna Almirin obraz. Kakor da bi ga piknil gad in mu globoko v srce zasadil strupene zobe, tako je v tem hipu odskočil mladenci, izpušivši Almirine roke. Kri mu je zastala, srce nehalo biti, glas mu je obteževal v grlu.

Tako je bila Mirka iznenadila ta čudna, nočna podoba. Lasje so ji vihrali okoli žarečega lica, oči so se svetile, kakor iskre v temni noči, in roke je vila, kakor v smrtnem boju, od same jeze in strasti. In zdaj prime, trepetajoča na vsem životu, vso silo Mirkovo roko in reče:

"Ali me ne poznaš več, Mirko? — Jaz sem, jaz, tvoja Alмира! Ona Almira, kateri si še danes obetel zvestobo in srečo!"

Mladenci je molčal, kakor da bi bil nem. Spomnil se je, da je res govoril ta dan z Almiro o svoji in njeni zvestobi. Čutil se je krivega in — molčal.

Ona pa nadaljuje strastno:

"In daj ne poznaš več svoje Almire, one Almire, ki žrtvuje tebi vse, srce in življenje? — Ti molčiš! Ali ti je res začarala oči ona svetohlinka, da ne vidiš zdaj več svoje prave prijateljice?"

Te besede so bili mladenci preveč. Kakor ljut lev, se zdaj vzdrami. Krčevito in z vso močjo zgrabi deklico za roke in reče s tresočim glasom:

"Govori, Almira! Kdo je ona svetohlinka? Kdo! — Ti sama, ti sama si tista hinavka, ki zapeljuje mladence in obrekuje poštene deklice."

Vedi, da je od danes Zalika — moja nevesta in da postane — moja žena. Tako mi je velelo srce, in to je bila tudi najsrčnejša želja mojega sivolasega očeta."

Pri teh besedah se Almira strese, kakor da bi jo groza izpreletela, in odvrne vsa razburjena:

"To ni res, to ni mogoče, Mirko! In če tudi misliš, da si zdaj govoril resnico, se motiš. Almira je močnejša — od tvoje neveste."

Izgovorivši se oklene mladenci z obema rokama. A Mirko se iztrga hipoma iz njenih rok in izigne v nočni tmini. Almira pa se zgrudi nezavestna na tla in obleži na hladni zemlji...

Med tem se je pokrilo karavansko pogorje s črnimi oblaki. Zvezde so izginile z neba, in mesec ni več razlival svoje blede svetlobe po valovitem žitnem polju. Sivo zidovje na Gradišču je bilo zavito v grozno temoto. Po vsej prirodi je vladala smrt — na tišina. Niti sove, niti druge nočne ptice ni bilo več slišati. Le tam pod lipo, na trdih tleh je vzdihovala Almira in govorila nerazumljivo sama s seboj, od šentjakebske cerkve sem pa se je razlegal zamolklo doneč zvonov glas in naznanjal polnoči.

In zdaj, ob polnočni uri, ko se shajajo duhovi, je prisegla Almira pod milim nebom, da se bo maščevala nad Mirkom in Zaliko. Ne zemlji kleče je stala strašno obljubo v svoji črni duši: "Uničiti hočem Mirka, ako si več ne pridobim njegovega srca. Če ga ne morem sama imenovati svojega moža, naj ga tudi nobena druga ne imenuje svojega!"

Strašna tema pokrije nato zemljo in nebo. Debel dež jame padati. Huda ploha se ulije. Še to ta vzdrami besno Almiro iz njenih zlobnih misli in jo žene pod varno streho domov.

Sesto poglavje.

Drugi dan po kmetskem zborovanju na Gradišču so začeli vsi pridno gibati roke. Starci in

mladeniči, žene in otroci so pomagali donašati, kar je bilo potrebno pri zgradbi. Od vseh krajev so dovažali kmetje kamena in pesek, žene in otroci pa so stregli zidarjem. Najpoprej so popravili zidovje, nato pa so še zazidali nepotrebne vhode in razpoke. Gradišče je bilo v kratkem toliko utrjeno, da bi v največji sili dobro služilo v bran, in tudi cerkev sv. Jakoba je obdajal močen zid.

Med tem so od dne do dne prihajala razna poročila o Turkih. Nekateri so trdili, da so prvi njihovi oddelki že ob meji koroški; drugi so pripovedovali, da se Rožanom ni treba bati ničesar. Zakaj pri Kobaridu na Goriškem se jim je postavilo mnogo kristjanov v bran; tudi nihče ne more misliti, da bi mogli Turki priti na Koroško preko tako visokih gor, kakor so Julijske planine.

Med vsemi poročili je kmete v Rožni dolini najbolj tolažila vest, da so se blizu Trbiža pri Kokovem združili kmetje iz vse gornje Koroške.

Istega leta (1478) so se bili namreč kmetje iz gornje Koroške združili med seboj. To je bila ona glasovita "kmetska zveza", ki si je hotela z lastno močjo in silo prisvojiti vse stare pravice, katere je nekdaj užival naš kmet na Koroškem.

Toda človek obrača, Bog pa obrne. Kakor božja šiba, so prišle nenadoma turške čete nad koroško deželo. Zdaj pa se kmetje niso mogli poganjati za svoje pravice, t. j. za staro pravdo, temveč so morali gledati, kako si bodo rešili posest in življenje pred turškimi krvoločniki. Zatorej so se vsi zavezniki utaborili pri Kokovem blizu Trbiža, pričakujoč ondi krutega sovražnika.

Zbranih je bilo okoli tri tisoč kmetov. Njih vodja se je imenoval Matjaž.

Ta vest je prebivalcem v Rožni dolini dajala veliko poguma in upanja. Mnogo jih je že hotelo opustiti dosedanje delo na Gradišču in v Podgradu, zlasti ker so imeli veliko opravila na polju. Ali oče Serajnik jih je pregovoril, in Rožanje niso prenehali z delom, dokler ni bilo vse pripravljeno v bran.

Na treh mestih so se imeli kmetje utaboriti in braniti. Sklenili so, da spravijo na Gradišče in v tabor pri cerkvi sv. Jakoba hrano in živež in vse, kar je bilo treba skriti pred sovražnikom, kakor vozove, najpotrebnejšo hišno opravo in obleko. Tudi živino so spravili v varnost. Vole in teleta so pogrnali na visoke planine, za krave pa so pripravili hleve v taborih. Te jim naj dajejo mleka, ako bi Turki dalje časa oblegali njih tabore. Dragocenosti in denar, kar ga še kdo ima, pa naj vzame vsakdo sam s seboj ali pa ga naj zakoplje v zemljo in nasiplje kamena nanj.

Najboljše skrivališče je bilo v karavanskih gorah pod Rožico, ondi, kjer hodijo preko nje na Kranjsko. Tu je izdolbena v pečino velika votlina. Prihod je strm in samo od ene strani, pa tako ozek, da morejo ljudje le posamezno drug za drugim priti do nje. Kdor se je ondi skrival, temu niso mogli Turki doživeti. Treba je bilo le pri votlini sprožiti veliko skalo in jo zagrnati na pot, ki je vodil navzgor. Ta bi pobila gotovo vsakega, kdor bi se približeval. Tu bi se bili lahko vsi Rožanje ubranili turškega napada, a žalibože, prostora je bilo k večjemu za sto ljudi.

(Dalje prihodnjič)

PODPISAJTE SLOVENSKE TRGOVCE

Zadeva vse plasti naroda

CLEVELAND, O. — Iz tretje-ga ponatisa knjige Edvarda Kardelja, ki govori o razvoju slovenskega narodnega vprašanja, je prav, da poznamo točko, po katerih se pojavljajo razna narodna vprašanja, ki morajo biti rešena. Edvard Kardelj v omenjeni knjigi predvsem zastavlja 6 vprašanj, katere je v duhu marksizma treba za slovenski narod rešiti:

1. Vprašanje nacionalne državnosti. Vsebina tega vprašanja je v pravici, da sleherni narod sam odloča o notranji ureditvi svojega državnega življenja in svojem odnosu do drugih narodov.

2. Vprašanje gospodarske politike in izkoriščanja množic, se pravi, predvsem vprašanje gospodarske hegemonije in gospodarskih prednosti vladajočega naroda: v bančništvu (koncentracija kapitala), industriji (demontaža industrije), v zunanji trgovini (usmeritev izvoza), v izkoriščanju državnih monopolov, pri gradbenih delih (ceste, železnice, šole itd.), pri politiki itd. Sem spadajo prednosti za vladajoči narod, ki jih prinaša "hegemonični ključ" pri razdeljevanju izdatkov, kreditov, najrazličnejših fondov itd.

3. Agrarno vprašanje, to je vprašanje o veleposestvih, o napol fevdalnih odnosih, o kmečkem gladu po zemlji in o vseh bremenih, ki teže kmečkemu človeku.

4. Vprašanje o političnih svoboščinah in pravicah, ki jih običajno kratko zatiranim narodom.

5. Kulturno vprašanje, to je vprašanje o svobodnem razvoju narodne kulture, in sicer tako na področju razvijanja jezika, literature, umetnosti itd., kakor tudi na področju organizacijskega utrjevanja narodne samobitnosti: sem spada vprašanje o šolah, učbenikih, kulturnih in drugih društvih itd. ter o materialnem fondu za razvijanje te kulture, ki je odvisen od gospodarske moči naroda.

6. Vprašanje zunanje politike, to je prostosti, da narod sodeluje v mednarodnem življenju ta-

ko, kakor najbolj ustreza potrebam njegovega napredka in nacionalne svobode.

Očitno je torej, da ta vprašanja zadevajo vse plasti naroda. Nikakor ne gre osporavati poslanim mnenjem E. Kardelja, kakšne pravice mora imeti vsak narod, če hoče biti svoboden — državno-politično neodvisen. V prav tem vprašanju E. Kardelj pravi, da je tudi "buržuaziji" do rešitve tega vprašanja, pa pri tem prihaja v nasprotje z interesi narodno-osvobodilnega gibanja.

Če presojamo svetovno gibanje narodov, moramo Kardelju dati prav. Buržuazija, bolj prav bi zapisal Kardelj, kapital, res gleda na pravice narodov samo v toliko, v kolikor koristi njihovim interesom, predvsem gospodarskim. Čisto drugačna slika se nam predstavi, če vzamemo v pretres interese narodno-osvobodilnega gibanja. Če bi Kardelj res sledil svojemu spoznanju, potem bi razmere v Jugoslaviji bile danes čisto drugačne, kot so, ker ves čas od l. 1945 je on v vrhovih uprave jugoslovanske države, pa po vseh teh letih ni uresničen prav ničesar, kar Kardelj smatra, da je vsak narod upravičen do nespornih vrednot, če hoče biti državotvoren svoboden. Prav jasno pričajo napete razmere med narodi Jugoslavije, ko po tolikih letih ni rešeno nobeno narodno vprašanje v Jugoslaviji in najmanj še slovensko, kateremu po svojem poreklu Kardelj pripada. Nikjer narodno-osvobodilnemu gibanju ni možna kaka resnična narodna svoboda, ker to preprečuje prvovrstno uveljavljanje komunistične miselnosti, nad interesi in svobodo kakega naroda. Noj bi Kardelj raje danes ugotovil, kako slovenski narod odloča o svoji notranji ureditvi in odnosih do drugih narodov. Naj kar pove, kako on s svojim centralizmom pomaga izkoriščati slovenski narod na vseh področjih, kakor jih sam navaja v točki 2. Kako rešujejo agrarno vprašanje, ko so samo "kmetijsko" združništvo že 6-krat čisto spremenili in vedno v škodo agrarnega vprašanja, tako, da je že ime zadruga postalo med kmeti vredno nezaupanja.

Kako more Kardelj govoriti o političnih svoboščinah, ki jih rešim njegovega kova razlaga tako, da odločajo vse in povsod le samo privrženci ene same struje, ki je v opreki z ogromno večino narodne kulture, kažejo izhajanja revij, pravega kulturnega življenja v narodu skoro sploh ni, o svobodnih organizacijah se nikomur niti sanjati ne sme. Kako malo besede ima slovenski narod pri urejanju zunanje politike, se vidi o vprašanjih zadev naših narodnih manjšin na Koroškem, Primorskem, Tržaškem in v Istri.

Tako Kardelj sam dokazuje, da je med besedami, lepimi gesli, pa v dejanskih izvajanjih teh pri komunističnih veljakihi popolno nasprotje. Za Kardelja menda res v celoti velja, kar pravijo njegovi ožji prijatelji, da ne loči nogometa od tenisa.

Janez Ovsenik

Dva milijona bi prihranili

WASHINGTON, D.C. — Tako trdi znani admiral Hyman Rickover, ki je ustvaril brodoge naših atomskih podmornic. Treba bi bilo le na novo postaviti načela za pogoje, kako se je treba pogajati z velikimi dobavitelji naše vojne opreme. To svoje stališče je ponovil pred pristojnim senatnim pododborom. Seveda ne bo kaj prida dosegel, ker znana koalicija vojne industrije in vojaških voditeljev v Pentagonu redno preprečuje vse take načrte.

Vojne naj bodo zakonite

WASHINGTON, D.C. — Kardar je naša dežela napadena, nastopi vojno stanje avtomatično, kajti za obrambo ni potreben noben zakon. Obramba je dolžnost, ki jo praviloma poudarja že ustava. Kaj pa takrat, kadar Amerika napove vojno? Za vojno napoved je predviden zakonit postopek, ki ga mora spoštovati predvsem predsednik. Kaj pa, ako ga ne. Tudi to se dogaja.

V vojskovanje v Vietnamu smo na primer zagazili brez formalne vojne napovedi. To se lahko ponavlja, treba je torej vprašanje razčistiti. Pot razčiš-

čevanja je sedaj začela država Massachusetts. Njena skupščina je izglasovala zakon, ki ga je guverner podpisal. Zakon daje vojakom iz te države pravico, da se ne udeležujejo vojaških akcij v vojni, ki ni zakonita, to je, da jo ni napovedal Kongres ZDA.

S tem bo verjetno sprožen postopek, ki se bo moral enkrat končati pred Vrhovnim sodiščem. Gradivo za sodni postopek je dano: naše vojskovanje v Vietnamu ni bilo nikoli zakonito proglašeno.

General grozi nemirnežem v Belfastu s streljanjem

BELFAST, S. Ir. — Nemiri, izgredi in spopadi v okolici Springfield Road sredi mesta, kjer se stika protestantovsko in katoliško naselje, so postali tako nevarni in zagrizeni, da je gen. Freeland pretekli petek svaril na tiskovni konferenci, da bo ukazal vojaštvu streljati, če ne bodo izgrezniki v svojih spopadih prenehali uporabljati gasolinke bombe.

General, ki je odgovoren za red in mir na Severnem Irskem, je poudaril, da so gasolinke bombe "smrtno" orožje in da vojakom ne preostane nič drugega, kot da odgovore na napade z njim s svojim "smrtnim" orožjem.

MALI OGLASI

V najem

Oddamo dve neopremljeni stanovanji, po dve sobi in kuhinja, samski ženski ali zakonski dvojici. Ne samcem! Oglasite se na 1190 E. 61 St.

Naprodaj

Enodružinska hiša naprodaj, da se uredi zapuščina, v okolici E. 185 St. blizu cerkve Marije Pomočnice. Pokličite 481-2612. (x)

Ugodno naprodaj

Dobro vpeljana slovenska slaščičarna in zajtrkovalnica sredi st. clairske naselbine je ugodno naprodaj. Za pojasnila kličite 361-8424. (75)

V najem

Oddamo 5-sobno stanovanje spodaj, v fari Marije Vnebovzete in Holy Redeemer. Kličite 731-7688. — (67)

Prijatelj's Pharmacy

IZDAJAMO TUDI ZDRAVILA ZA RAČUN POMOČI DRŽAVE OHIC ZA OSTARELE AID FOR AGED PRESCRIPTION. 91. Clair Ave. & 68th St.: EN 1-47

DARUJTE ZNAMKE ZA MISIJONE!

Želite pomagati misijonarjem? Darujte jim rabljene znamke. Odrežite jih tako, da ne poškodujete zobčkov. Funt rabljenih znamk lahko nahrani lačnega otroka v Afriki za en dan! Misijonarji Vam bodo hvaležni za rabljene znamke, katere pošljite na naslov:

Misijonski krožek
Attn: Fr. Feryan)
Collegio San Antonio
124 Via Merulana
Rome, Italy — Europe

(x)

Irska republikanska armada, podtalna organizacija, ki se bori z združitvijo Irske, je včeraj gen. Freeland svarila, da bo za vsakega od vojaštva ustreljenega civilista ubila enega britskega vojaka.

Kako je nastalo

naše vojno letalstvo

WASHINGTON, D.C. — Vojno letalstvo v ZDA je bilo ustanovljeno kot letalska veja Armadnega signalnega zbora leta 1907. Postopno se je razvilo v poseben del armadne oborožene sile, po drugi svetovni vojni pa je postalo lastna veja naše narodne obrambe.

Prva je uporabljala letala v vojni Srbija leta 1912 v balkanski vojni, ko so njene čete oblegale Skader, kjer so se Turki trdovratno upirali. Splošno široko uporabo je letalstvo dobilo v prvi svetovni vojni, odločilno vlogo pa je doseglo šele v drugi svetovni vojni.

Male Help Wanted

Machine Repair Men

Experienced in all phases of machine tool repair, including Electrical, Hydraulics, and Mechanics. Scraping advantageous but not absolutely necessary. Must have own tools and be able to work alone with minimum of supervision. Day shift. Will consider active retiree. 431-6610. 1,3,6,8,10 apr.)

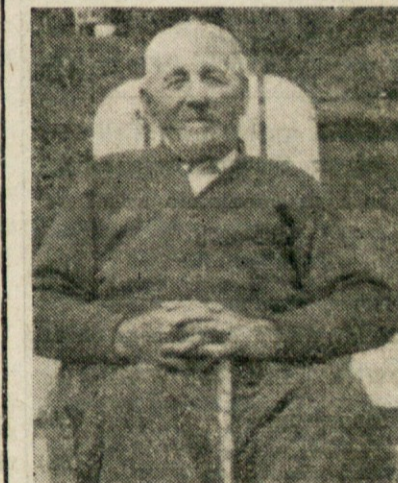
V BLAG SPOMIN
OB TRETJI OBLETNICI ODKAR JE V GOSPODU PREMINUL NAS LJUBI SOPROG, OČE IN STARI OČE

Joseph Baskovic St.
Izdihnil je svojo blago dušo dne 6. aprila 1967

V miru božjem zdaj počiva, dragi, nepozabni nam, v nebesih večno srečo uživaj do svidenja na vekomaj.

Zalujoči:

soproga ROZI,
sinova VINCENT in JOSEPH,
hči ELIZABETH,
snahi JEANE in JOSEPHINE,
zet PAUL JOHN NOVAK
4 vnuki in ostali sorodniki.
Cleveland, O., 6. aprila 1970.

V BLAG SPOMIN
OB TRINAJSTI OBLETNICI SMRTI NAŠEGA LJUBEGA SOPROGA IN OČETA

John Speh

ki je umrl 6. aprila 1957. leta

Minilo že trinajst je let, odkar si Ti zapustil svet. Ali nismo na Te pozabili: spomine svetle v nas budiš, v ljubečih sreih nam živiš!

Zalujoči:

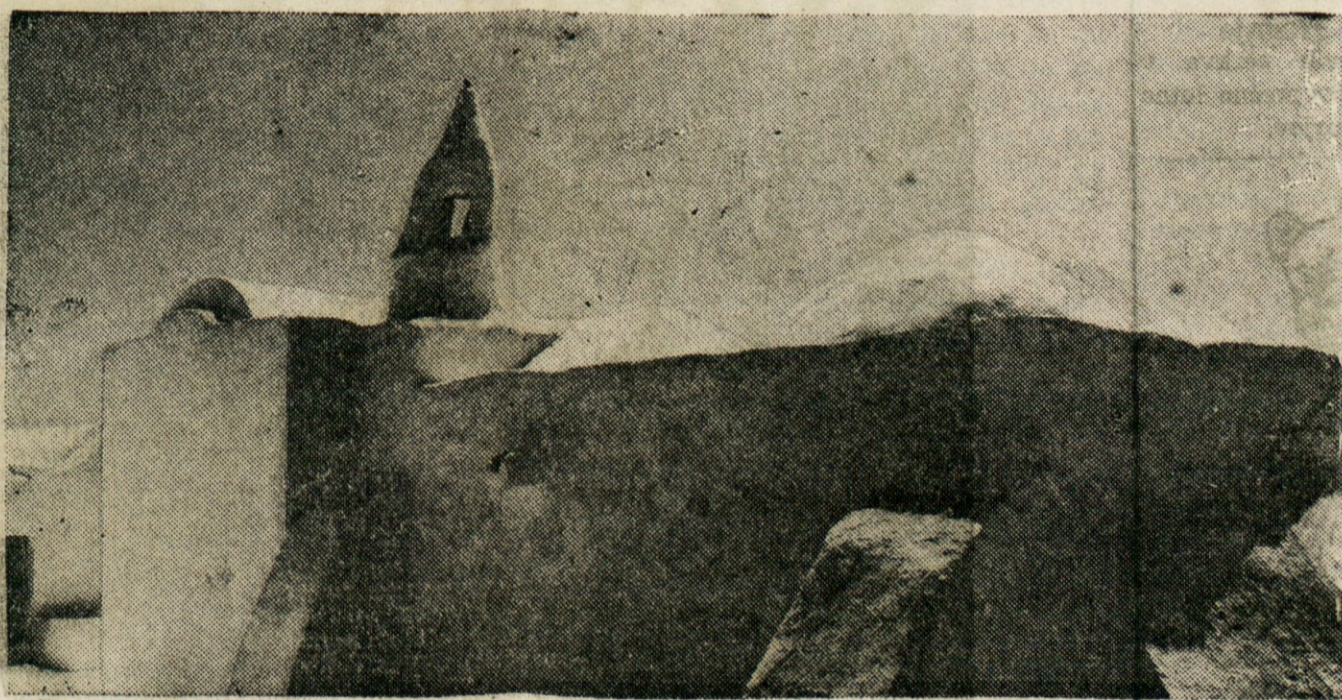
SOPROGA
in
OTROCI
Cleveland, O., 6. aprila 1970.

Vloge do 10. se obrestujejo od 1.

Regularne hranilne vloge, sprejete do 10. aprila in vložene eno četrtletje, se bodo obrestovale od 1. aprila. Obresti prištevamo polletno.

Society NATIONAL BANK
OF CLEVELAND

MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

MOSEJA — Vzdolž obale Tunizije v severni Afriki so pogosto vidne mošeje, kot imenujejo muslimani svoje molitnice. Slika kaže eno izmed številnih mošej na otoku Djerba ob obali Tunizije.

JAN PLESTENJAK:

HERODEŽ

"No, potem sva pa zgovorjena!"

"Sva!" je zategnil Konškar, odklobleštral k stenski omari in izvil steklenico.

"Popijva tole, saj ne vem, kdaj bom spet doma. Pa naj pravijo Konškarjeva pestota, če hočejo, meni nič mar. Saj mi je bilo prerokovano: ... pikova dama, križev kralj... nesreča je za petami in to pove tudi srčni fant..." Na ohceti mi je bilo prerokovano, da veš! Kar vprašaj jo, tvojo miloščino — Nežo!"

Adamovec se je težko zadrževal, da jih mu ni nasolil, pa je rajši molčal in popil dva kozarčka zganja, košček kruha prigriznil, potem se pa poslovil.

"Torej sva zgovorjena! Pa brez zamere in srečno! Če te zanese mimo naše hiše, vrata so ti zmerom odprta!"

"Nak, miloščine pa nikoli več!" je pljuval okrog sebe, Adamovec jo je pa zavlil v hrib in utočil med mladimi smrekami na Brdnikovem in Močeradnikovem gruntu.

Stara Adamovka uči mladega Sergeja brati in pisati ter moliti in Sergej jo posluša z ušesi in z očmi: Neža in Tonček kmetujeta in le, kadar ima Malan-dež čez glavo dela, jo kresne s plantačo v dolino in ga ni po deset ali štirinajst dni. Malan-

dež je še vedno njegov največji prijatelj in najmodrejši svetovalec. Res da je že precej opešal in po strebah ni več tako prožen in gibčen, toda malarin mu je še vedno ježno udarjal po grčah in jezik mu je še vedno gladko tek. Tonček pa ga je verno poslušal in jemal vsako njegovo besedo za zlato.

Konškarjevi domačiji podrtiji vsi pravijo: Konškarjeva pestota; pravijo tudi, da ob kvatrnih tednih ponoči po cele ure tava okrog hiše lučka, ki se raztrga v tri dele in potem vse tri lučke iščejo. Česa, Bog ve!

Herodež si je iz krajnikov, ki mu jih je Dobravec za miloščino dal, postavil ob kolenu Hrastnice, prav v bregu, kočuro, ki je le za spoznanje daljša, pa le za dobro spoznanje širša od njega. To je njegova graščina. Ves pretegnjen je in poznajo ga otroci in ga poznajo odrasli in pozna ga gospoda v Loki.

Svoja suha bedra prestavlja nekam hitro. Nič več hribovske posebnosti ni v njih, odkar ne dela in odkar je njegovo domačijo kupil na dražbi notar.

Gre skozi Podpurfelco, pa ga ogovarjajo gospodinjice: "Herodež, ali si kaj lačen?" In če je lačen, se bahavo odreže: "Če imaš že preveč in če že ponujaš, pa daj!" Kadar je pa sit, hodi pokonci, kot da je najmanj puštalsko graščino podedoval. Strahlovo pa priženil. In če ga vpraša gospodinja: "Herodež, ali si kaj lačen?" zalaja nad njo: "Vrag babji, kaj mi boš ponujala, ko si pa sama od lakote pretrgana. Nak, miloščine pa ne!"

"Herodež, Herodež," vpijejo otroci za njim in mu cestni prah mečejo na potlačeni cilinder, ki mu ga je podaril davkar. "Nate, če mislite, da se bojim zanj!" Vrže ga v prah in ga še s škornji pocoklja, potem ga spet povezne na glavo. Ne ozre se ne na levo ne na desno, temveč gre ponosno naprej.

"Herodež, pri nas je pa mačka crknila!" ga podraži Balantov hlapec.

"Daj jo sem, jo bom odril, škoda bi bilo za kožo!"

"V Soro sem jo vrgel!"

"Osel!"

Hlapcu pa se je dobro zdelo in se je široko zasmel.

Pa Herodežu ni za kožo, za meso mu je. Okrog svoje kočure zakoplje mrhovino, po dva tri dni jo pusti v zemlji—pravi namreč, da ji zemlja vse slabo in strupeno odvzame — potem jo pa kar na žerjavi opeče.

Povsod ga je dosti, le na Konškarjevo pestoto ga ne zanese in pa k Adamovcu ne. Stara dva sta sicer že umrla, gospodarijo Neža, Tonček in Sergej...

K O N E C

Cerkvene gradnje

Za gradnjo novih cerkva v ZDA porabimo povprečno letno skoro bilijon dolarjev.

BE sure to
drown all fires.

APRIL						
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

KOLEDAR
društvenih
prireditev

APRIL

11. — St. Mary's P.T.U. Room Mothers Spring Card Party ob 7:30 v School Auditorium, 716 E. 156 St.

12. — Pevski zbor Slovan poda svoj pomladanski koncert v SDD na Reher Avenue. Začetek ob 4. popoldne.

18. — Slovenski športni klub priredi svoj kegljaški banket v Baragovem domu.

19. — Mladi harmonikarji priredijo koncert v šolskem avditoriju pri Mariji Vnebovzeti v Collinwoodu ob pol štirih popoldne.

25. — Folklorna skupina KRES priredi večer narodnih in umetnih plesov v SND na St. Clair Avenue. Za ples igrajo Veseli Slovenci.

26. — Pevski zbor Planina poda svoj pomladanski koncert v SND na Maple Heights. Začetek ob 4. popoldne.

MAJ

2. — 3. — Vzhodno kegljaško tekmovanje KSKJ na Ambasador Euclid Lanes, 22661 Euclid Avenue.

3. — Pevski zbor Triglav poda svoj 23. letni koncert v SND na St. Clair Ave. Začetek ob 4. popoldne.

10. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi matersko proslavo v farni dvorani pri Sv. Vidu.

16. — Koncert pevskega zbora Korotan v Slov. narodnem domu na St. Clair Ave. Začetek ob pol osmih zvečer. Za ples igrajo Veseli Slovenci.

17. — Slov. nar. dom na St. Clair Avenue priredi večerjo in ples.

24. — Slov. ženska zveza priredi banket ob 15. narodni konvenciji v avditoriju pri Sv. Vidu ob enih popoldne.

30. — SKD Triglav v Milwaukee obhaja spominski dan z mašo pri kapelici v Triglavskem parku ob 11. popoldne.

JUNIJ

7. — Piknik Društva sv. Jožefa na društvenih prostorih na White Rd.

7. — Društvo SPB Cleveland pripravi Slovenski Spominski dan in 25-letnico četirinske tragedije. Ob 10.30 popoldne bo sv. maša pri Lurški Mariji na Chardon Rd., popoldne ob 4. pa akademija v šolskem avditoriju pri Sv. Vidu.

13.-14. — Slovensna proslava 25-letnice vetrinske tragedije na Slovenski pristavi. Priredi ZDSPB TABOR.

20.-21. — Balinarska tekma v SDD na Reher Avenue.

21. — Otvoritev Slovenske pristave za l. 1970.

21. — SKD Triglav v Milwaukee priredi v svojem parku piknik.

28. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi piknik na Slovenski pristavi.

JULIJ

4. — Razsvetljava z umetnim ognjem na Slovenski pristavi. Pričetek ob sončnem zatonu.

4. — SKD Triglav v Milwaukee praznuje žegnanje sv. Cirila in Metoda, katerima je posvečena kapelica v Triglavskem parku. Ob 11. popoldne sv. maša pri kapelici.

5. — Piknik Slovenske pristave na njenih prostorih.

8. — Klub slovenskih upokojencev v Euclidu priredi piknik na farni SNPJ.

11.-12. Balinarska tekma v SDD na Reher Avenue.

18. — Kresni večer na Slovenski pristavi. Kresni ogenj ob 8.30 zvečer.

AVGUST

9. — Na Slovenski pristavi bodo skakalne in plavalne tekme, nato piknik.

MIRKO
ANTLOGA

6516 St. Clair Ave.
Cleveland, O. 44103

Phone: 431-3500

TRAVEL - NOTARY
- TRANSLATIONS
- IMMIGRATION

M. A. TRAVEL SERVICE

- Vršimo posle JAVNEGA NOTARJA — Pošljamo denar
- Uredimo emigracijske zadeve in za obiske sorodnikov
- Uredimo vse potrebno za potovanja skupin in posameznikov
- Polet New York - Ljubljana, na obe strani: — sezonska cena \$230 — predsezonska cena \$280
- za skupine od 80 potnikov — 4 do 6 tedenska cena za posameznike: predsezonska \$313, sezonska \$343.

SEPTEMBER

6. — Piknik Slovenske pristave.

7. — Piknik v jesenskem zatonu na Slovenski pristavi.

13. — Večerja z nad žarom pečeni piškami in ples v SDD na Reher Avenue.

20. — Trgatev na Slovenski pristavi.

20. — Oltarno društvo fare sv. Vida priredi kosilo v farni dvorani. Od 11.30 do 2. pop.

27. — Podružnica št. 14 SZZ priredi kartno zabavo v Slovenskem društvenem domu na Reher Avenue.

27. — Slov. nar. dom na St. Clair Avenue pripravi večerjo in ples "Noč v Sloveniji".

OKTOBER

3. — DSPB Tabor priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Avenue. Za ples in zabavo bodo igrali "Veseli Slovenci".

4. — Kulturna društva v Euclidu priredijo koncert v SDD na Reher Avenue.

11. — Dramatsko društvo Naša zvezda vpripori igro v SDD na Reher Ave. v Euclidu.

18. — Klub Ljubljana priredi večerjo in ples v Slov. društvenem domu na Reher Ave. Začetek ob 5. uri pop.

18. — Občni zbor Slovenske pristave na Slovenski pristavi. Začetek ob 3. popoldne.

NOVEMBER

1. — Glasbena Matica poda svoj jesenski koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Avenue. Začetek ob 4. pop.

7. — Klub slov. upokojencev v Newburghu priredi banket v

SND na E. 80 St. Začetek ob 5. pop.

14. — Belokranjski klub priredi v Slov. domu na Holmes Avenue martinovanje. Igrajo "Veseli Slovenci".

22. — Fara Marije Vnebovzete priredi Zahvalni festival v šolski dvorani. Od 2. pop. do 9. zvečer.

DECEMBER

6. — Pevski zbor Slovan poda svoj jesenski koncert v SDD na Reher Avenue. Začetek ob 4. pop.

JANUAR

23. — Slovenska pristava priredi "Pristavsko noč" v SND na St. Clair Avenue. Igrali bodo Veseli Slovenci.

RAZPIS SLUŽBE

Poštena, marljiva zakonska dvojica, ki želi stalno delo z dobrimi pogoji, dobi SLUŽBO OSKRBNIKA Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Dobi prosto stanovanje, plačano kurjavo in razsvetljavo, hospitalizacijo in dobro plačo.

Delovni pogoji po dogovoru. Vse prijave bodo zaupno sprejete in morajo biti v rokah Direktorija do 25. aprila 1970.

Naslovite na

JOSEPH OKORN

1096 E. 68 St.

Cleveland, Ohio 44103

Za vsakovrstna tiskarska dela

se priporoča

TISKARNA AMERIŠKE DOMOVINE

6117 St. Clair Avenue

Cleveland 3, Ohio

tel. HE 1-0628

TRGOVSKA IN PRIVATNA NAZNANILA

Vse tiskovine za društvene prireditve:

okrožnice, sporedi, vstopnice, listki za nakup okrepčil.

Spominske podobice in osmrtnice.

Najlepša izdelava - Prvovrsten papir - Hitra postrežba

NAROČAJTE TISKOVINE PRI NAS!

TRGOVSKE TISKOVINE - PRIVATNE TISKOVINE

DOM ZA BREZDOMCE — Predsednica vlade Indije Indira Gandhi odpira prvo otroško naselje v Indiji za sirote.

GOREČE ŽARNICE? — Ne, so le jajca, ki jih posebni komputer pregleduje v Sanfordu, Fla., predno gredo na trg.